

**Programma van maatregelen bij:
Nota prospectie met ingreep in de bodem :
Eendrachtslaan, Brecht
(prov. Antwerpen)**

Robby Vervoort
Freelance Senior Archeoloog
Borgerhout, september 2020

Titel

Programma van maatregelen bij:
Nota prospectie met ingreep in de bodem:
Eendrachtslaan 19,
Brecht (prov. Antwerpen)

Auteur

Robby Vervoort

Opdrachtgever

Familie Schroyen

Projectcode

2020C372

Plaats en datum

Borgerhout, september 2020

Reeks en nummer

RVFSA-Rapport, 95

Inhoud

1. Technische fiche/administratieve gegevens	3
2. Inleiding	6
3. Onderzoeksvragen.....	6
4. Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied	8
5. Programma van maatregelen.....	9

1. Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site

Brecht, Eendrachtslaan (18-BRE/EEN-2020C372)

Ligging

Antwerpen, Brecht,
Eendrachtslaan 19

Kadastrale gegevens

Brecht:

1de Afdeling: Sectie M

Perceelnummers: 65M13, 65L13, 65K13

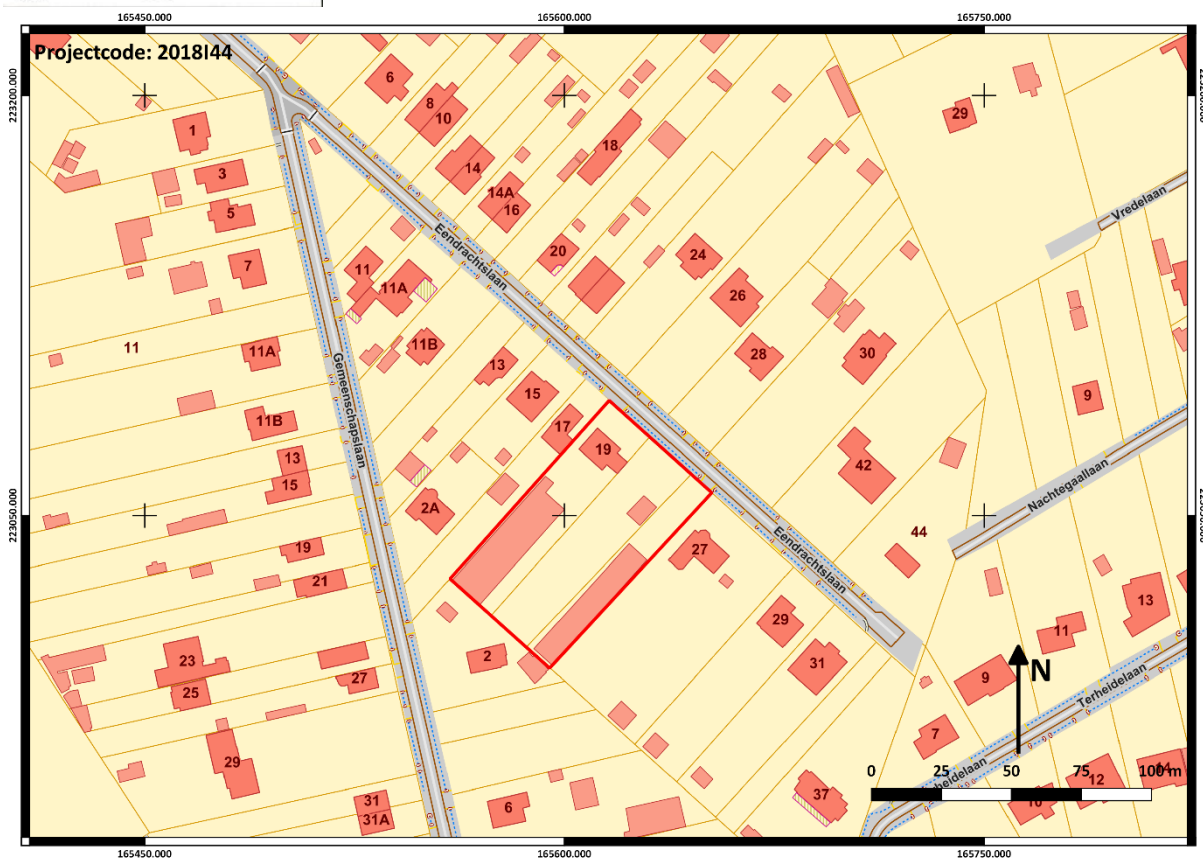
Bounding Box

X165559,4 Y223027,6

X165595,1 Y222995,8

X165652,6 Y223058,0

X165616,1 Y223090,9

Figuur 1: Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied in rood

Projectcode

2020C372

Opdrachtgever

Familie Schroyen

Contactpersoon opdrachtgever

Frederik Vermeiren

Vermeiren Frederik Landmeter-expert BVBA

Uitvoerder

Robby Vervoort. Freelance Senior Archeoloog. Research
& Consultancy.

Erkend archeoloog

Robby Vervoort OE/ERK/Archeoloog/2016/00126

Guldensporenstraat 143

2140 Borgerhout

Geplande ingreep

Sloop deel bestaande bebouwing,
verkavelingsaanvraag, bouwen woningen en aanleggen
nutsvoorzieningen.

Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De melding werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3000m² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en is gelegen buiten een zone waarop lagere oppervlaktecriteria van toepassing zijn.

Randvoorwaarden

Een deel van het projectgebied werd gesaneerd voorafgaandelijk aan de prospectie met ingreep in de bodem.

Doelstelling

Het doel van deze nota is om via de resultaten van de tot op heden uitgevoerde vooronderzoeken na te gaan wat het archeologische potentieel van het projectgebied is.

Thesaurus

Bureauonderzoek, prospectie met ingreep in de bodem, proefsleuven, uitgesteld traject, GGA, CAI, metaaltijden.

2. Inleiding

Naar aanleiding van de aanvraag voor het bekomen van een verkavelingsvergunning te Brecht, Eendrachtslaan 19 werd reeds een bureauonderzoek uitgevoerd. Hieruit bleek dat het projectgebied een verhoogde kans had op de aanwezigheid van archeologische resten met een hoog potentieel op kenniswinst. Daarom werden bijkomende onderzoeken aanbevolen in de vorm van een prospectie met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven. Deze onderzoeken dienden te worden uitgevoerd in een uitgesteld traject.

3. Onderzoeksvragen

- *Zijn er archeologische sporen aanwezig in het plangebied? Zo ja: wat is de aard en datering van deze sporen?*

Het onderzoek bracht geen waardevolle archeologische sporen aan het licht. Wel werden plaatselijk de resten van een mogelijk oude akkerlaag vermoed. De overige sporen kunnen in verband worden gebracht met het bouwrijp maken van het terrein en met de voorafgaandelijk gesloopte 20ste eeuwse bebouwing.

- *Zijn er archeologische vondsten aanwezig in het plangebied? Zo ja: wat is de aard en datering van deze vondsten?*

Tijdens het machinale aanleggen van het vlak en het opschonen ervan werden enkele fragmenten handgevormd aardewerk aangetroffen op de overgang naar de onaangeroerde moederbodem. Op basis van technische kenmerken kan dit materiaal gedateerd worden in de metaaltijden. Het in de nabij gelegen werkput aangetroffen silex werktuig bond zich eveneens op de overgang naar het opgravingsvlak in de verspitte E-horizont en dient allicht in dezelfde periode te worden gedateerd.

- *Wat is de bewaringskwaliteit van de vondsten?*

De vondsten zijn goed bewaard. Er zijn geen verdere acties naar conservatie of restauratie vereist.

- *Wat is de ruimtelijke begrenzing van de sporen (zowel horizontaal als verticaal; strekt de site zich uit buiten de grenzen van het plangebied)?*

De aangetroffen natuurlijke depressie lijkt zich in noordoostelijke richting door te zetten buiten het projectgebied. Ook is er een kans dat de mogelijke oude akkerlaag verder in noordelijke richting doorloopt.

- *Zijn er aanwijzingen voor nederzettingsterreinen in het plangebied? Zo ja: uit welke periode dateren deze, en waren ze tijdelijk of permanent?*

Er zijn geen aanwijzingen omtrent de aanwezigheid van een nederzetting ter hoogte van het projectgebied. Echter is er in de onmiddellijke omgeving van het projectgebied vermoedelijk wel een nederzetting uit de metaaltijden aanwezig geweest, gezien de aangetroffen mobiele artefacten.

- *Zijn er aanwijzingen voor continuïteit of fasering van de nederzetting en/of structuren?*

Gezien een eventuele nederzetting zich buiten het projectgebied situeert, ontbreken gegevens omtrent continuïteit. Echter werden er geen andere (jongere) resten aangetroffen tijdens het onderzoek.

- *Welke elementen kunnen bijdragen tot de kennis van de economische en sociale relaties in de verschillende perioden/fasen?*

Nvt.

- *Wat is de relatie van de vindplaats tot deze in de ruimere omgeving?*

De aangetroffen mobiele archaeologicae zijn allicht afkomstig van een in de omgeving gesitueerde en tot op heden nog ongekennde site. In een straal van 2000 meter rondom het projectgebied zijn op de CAI verschillende locaties aangegeven uit de steentijden en de metaaltijden. Echter betreft het vaak de melding van losse vondsten. Tevens zijn enkele (vermoedelijke) grafheuvels aanwezig in de ruimere omgeving van het projectgebied.

- *Zijn er aanwijzingen voor andersoortig gebruik van het terrein (anders dan bewoning)? Zo ja: uit welke periode dateren deze, en waren ze tijdelijk of permanent?*

Mogelijk werden in het noorden van het terrein de resten aangetroffen van een mogelijke oude akkerlaag. Aan de onderzijde, op de overgang naar de onaangeroerde C-horizont, werden de verschillende aardewerkfragmenten ontdekt. Een deel van het terrein deed dus mogelijk dienst als akker in het verleden.

- *Zijn er sporen van ambachtelijke activiteiten?*

Neen.

- *Zijn er sporen van agrarische activiteiten?*

Ja, er is een gehomogeniseerde akkerlaag Ap-horizont aanwezig die tot stand kwam als gevolg van recente landbouwactiviteiten. Mogelijk werden in het noorden van het terrein de resten aangetroffen van een mogelijke oudere akkerlaag.

- *Zijn er sporen van landgebruik (perceelsindeling, wegen, akkers, grondstofwinning...)?*

Mogelijk werden in het noorden van het terrein de resten aangetroffen van een mogelijke oudere akkerlaag.

- *Is de oorspronkelijke bodem intact?*

Enkel in het noordoostelijke deel van het onderzoeksgebied is de onderzijde van de oorspronkelijke bodemopbouw bewaard gebleven ter hoogte van een lokale 'depressie' in het landschap. Hier was plaatselijk de onderzijde bewaard gebleven van een Bh-horizont die bovenaan scherp was afgetopt en bedekt was door de resten van de omgezette E-horizont gemengd met Bh-horizont. Elders werden

resten van de omgezette oorspronkelijke bodemlagen aangetroffen in S1 dat tot stand kwam ten tijde van het gebruiksklaar maken van het terrein.

- *Wat is de opbouw van de bodem?*

Binnen het grootste deel van het projectgebied is sprake van een A/C-profiel bestaande uit een zandige homogene bruine Ap-horizont met hieronder een zandige gele C-horizont die plaatselijk roestvlekken vertoont.

In het uiterste noorden van het terrein bestaat de bodemopbouw uit een Ap-horizont, een gemengde en omgezette E-/Bh-horizont, de onderzijde van een afgetopte Bh-horizont en een lemige geelbeige C-horizont met kleiige bijmenging.

- *Hebben er post-depositionele processen plaatsgevonden en welk effect hebben deze gehad op de archeologische resten?*

Het lijkt erop dat het terrein werd omgezet en afgevlakt, waarna het als akker in gebruik werd genomen. Dit heeft ervoor gezorgd dat de oorspronkelijke bodemopbouw werd verstoord en er een homogene Ap-horizont ontstond.

- *Zijn er recente verstoringen aanwezig en wat is hun ruimtelijke begrenzing?*

De aangetroffen verstoringen betreffen het omzetten van de bodem voorafgaandelijk aan de in gebruik name van het terrein, het gedeeltelijk nivelleren van het terrein, de constructie van bijgebouwen, ondergrondse nutsleidingen en de uitgevoerde sanering. De aangetroffen verstoringen lijken beperkt te zijn tot het eigenlijke onderzoeksterrein.

4. Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied

Op basis van de uitgevoerde prospectie met ingreep in de bodem kan besloten worden dat het archeologische potentieel van het terrein door de reeds uitgevoerde onderzoeken volledig benut werd. Bijkomende onderzoeken zouden geen verdere archeologische informatie opleveren.

De tijdens het onderzoek aangetroffen sporen kunnen gekaderd worden in het bouwrijp maken van het terrein als landbouwgrond enerzijds en bestaan anderzijds uit sporen die gelinkt kunnen worden aan de voorafgaandelijk gesloopte 20ste-eeuwse constructies

Samenvattend kan gesteld worden dat het terrein geen potentieel tot kennisvermeerdering meer bevat. Het terrein heeft allicht nooit bewoning gekend. De resten van een mogelijk oude akkerlaag in het noorden van het terrein alsook de hier aangetroffen vondsten doen echter vermoeden dat er in de nabije omgeving wel een nederzetting aanwezig was in het verleden. Op basis van de aangetroffen vondsten kan vermoed worden dat een eventueel aanwezige site in de buurt te dateren is in de metaaltijden.

5. Programma van maatregelen

Er werd een vooronderzoek zonder en met ingreep in de bodem uitgevoerd, dat aangaf dat er geen bijkomende maatregelen nodig geacht werden in het kader van de geplande werken. Dit vooronderzoek werd uitgevoerd conform de bepalingen in de Code van Goede Praktijk en bestond uit een bureauonderzoek (2018I144) en een prospectie met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven (2020C372). Al het vooronderzoek dat noodzakelijk is om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed werd uitgevoerd.

De impact van de geplande werkzaamheden werd getoetst aan de gekende reeds verstoorde en reeds onderzochte zones, de gekende geologische, bodemkundige en ecologische kenmerken en de gekende archeologische en historische waarden (zie verslag van resultaten van het vooronderzoek).

Belangrijk in de afweging van de noodzaak voor verder vooronderzoek zijn het ontbreken van belangrijke archeologische sporen tijdens het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek.

Naar aanleiding hiervan zijn geen verdere maatregelen vereist. Daarom wordt geen programma van maatregelen opgemaakt. Deze beslissing steunt op onderstaande redenering.

De afweging of verder vooronderzoek noodzakelijk is, gebeurt op volgende wijze:

Na iedere fase in het vooronderzoek volgt verder vooronderzoek, zonder ingreep in de bodem of met ingreep in de bodem, indien op basis van de reeds uitgevoerde fase(s) van het vooronderzoek onvoldoende informatie gegenereerd is om:

- *de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven*

Hoewel het projectgebied gelegen is in een gebied met een hoog archeologisch potentieel, blijkt uit de uitgevoerde prospectie met ingreep in de bodem dat er zich geen belangrijke archeologische sporen binnen het projectgebied bevinden en dat de kans op het aantreffen van sites met een hoog potentieel aan kennisvermeerdering op de rest van het terrein klein is. Met andere woorden er bevindt zich geen archeologisch erfgoed in de bedreigde zone dat de extra tijd, investering en financiële middelen nodig voor bijkomend onderzoek op voldoende wijze kan verantwoorden.

- *een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van maatregelen*

Gezien het ontbreken van mogelijke archeologische resten met een hoog potentieel aan kennisvermeerdering dienen geen verdere maatregelen genomen te worden. Het aanwezige erfgoed met een hoog potentieel op kennisvermeerdering wordt niet bedreigd door de geplande werken.

- *een plan van aanpak voor een archeologische opgraving op te maken*

Er dient geen archeologische opgraving plaats te vinden in het projectgebied.

- *een plan van aanpak voor een behoud in situ op te maken*

Er dient geen plan van aanpak gemaakt te worden voor een eventueel behoud in situ.

Op basis van het uitgevoerde vooronderzoek kunnen we besluiten dat er voldoende informatie is gegenereerd om een te bekrachtigen nota op te maken die het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering afdoende staft.